

Bemærkning passer, at det, man skal betale disse Beløb for, er for at faa udjævnet denne Skillemur, der giver en Misstemning i hele Befolkningen. Det er altsaa Tilfælde, hvor for 50 eller maaske 100 Aar siden Tiendeyderne selv have købt deres Tiende, hvor de forlængst have glemte dette Forhold, hvor de selv nu holde Kirken vedlige, og de skulle af Staten have det seksdobbelte Tiendebeløb. Maa jeg spørge, om det ikke er en ren Skænk og Gave uden Byrde? Jeg ser ikke, hvilket Formaal der er for Staten til at betale til dem, der i Forvejen ere saa lykkelige at eje deres Tiende, betale dem det seksdobbelte deraf. Jeg forstaar det ikke, naar man ikke vil tage det paa den Maade, som det blev bemærket fra et andet æret Medlem, at det var en Gave til disse Mænd. Jeg tror, at der er noget Lovforslag, der trænger til et Eftersyn i et Udvalg, saa er det dette. Jeg tror nok ogsaa, at det skal passe, at der maa være et alvorligt Spørgsmaal om, hvorvidt selve Grundtanken i Lovforslaget er holdbar, uemlig den, at Afløsning af slige Forhold skal fremtvinges med Magt i Stedet for at søges løst ved Overenskomster, som man støtter og begunstiger, saaledes som den højtærede Finansminister nys udtalte. Og hertil vil jeg knytte en Bemærkning endnu, det er den, at det forekommer mig, at dersom denne Afløsning af Tienden har en saa overvældende stor Betydning for Samfundet i sin Helhed, saa ser jeg i Virkeligheden ikke, hvorledes man kan udsætte sig for, at Gennemførelsen deraf kan vare imellem 30 og 40 Aar. Det er jo ret ligegyldigt dette, om det bliver 30—40 eller maaske 50 Mill. Kr., der er Tale om, men nok sagt, hvorledes kan man ganske rolig udsætte i en 30—40 Aar Gennemførelsen af en Reform af den Betydning, som det ærede Medlem tillagde den, ganske vist er det ikke udelukket, at man kan gaa hurtigere frem, naar man i Stedet for at anvende 1 Mill. om Aaret vil anvende det hele Beløb paa en Gang; men naar man ikke er tvungen til at give en Udbetaling, som man ikke faar Renter eller noget af, og kan vælge imellem at give det Aar efter Aar eller paa en Gang, saa vil det dog i de fleste Tilfælde blive det første, der vælges, og ikke det sidste.

Maa jeg føje en finansiel Bemærkning til, hvad allerede den højtærede Finansminister har anført om det uheldige i at laane Penge ud til en Rente- og Amortisationsprocent, som muligvis ikke vil dække mere end blot Renten af de Laan, hvorved

man har tilvejebragt Kapitalen. Den Bemærkning, jeg vilde gøre, er den, at en saadan Bestemmelse som denne om tvungne Laan i stort Maal og paa billige Vilkaar kende vi jo i ikke saa faa af vore senere Love, f. Eks. den om Tilvejebringelse af Husmandslodder; men det forekommer mig, at en saadan Bestemmelse rigtignok bør være bunden til en kortere Tid. Det er aldeles umuligt at sige, hvorledes Rentefoden vil stille sig om 5—10—15 Aar. Det er jo allerede gjort gældende, at efter Dagens Rentefod vil der ikke blive noget til at amortisere med. Men vedtager man en Forpligtelse til Udlaan mod en bestemt Rente og gennem en lang Række af Aar, kan det endog stille sig saa, at man kommer til at give ekstra Penge til. Ingen kan garantere, at Staten vedblivende kan laane til 4 pCt., det beror jo paa Forhold, som ingen dødelig kan beregne. Stiger Renten ud over det, kommer Staten ikke alene til at undvære Amortisation, men den kommer endogsaa til at betale mere, end den faar tilbage i samlet Rente og Amortisation. Jeg skønner ikke rettere, end at der er al Grund til at blive i det Spor, man gik i 1894, hvor man jo søgte paa forskellig Maade at fremskynde Afløsningen af Tiende. Jeg tror, man i Almindelighed kan sige, at der heller ikke hos Tiendejerne er nogen stor Lyst til at faa Tiende, lige saa lidt som hos Tiendeyderne til vedblivende at yde Tiende. Jeg tror ikke, der hører saa overmaade meget til for ad Frivillighedens Vej at naa frem, og det maa dog ubetinget prøves først, før man gaar til disse drakoniske Bestemmelser om, at Skyldneren kan tvinge Kreditor til at modtage Afløsning, og omvendt, at Kreditoren kan tvinge Skyldneren til at afløse en Forpligtelse. Det forekommer mig, at det er egentlig den slagne Vej. Jeg er uden Kendskab til, hvor meget Opmuntringen i Loven af 1894 har virket, og jeg er ogsaa uden Kendskab til, hvilke Vanskeligheder der under Brugen af Loven har vist sig for, at den kunde virke stærkere, saa jeg er ikke i Stand til at angive, paa hvilke Punkter yderligere Opmuntring skulde kunne gives; men deri giver jeg den højtærede Finansminister min fulde Tilslutning, at før man har prøvet, hvad der kan udrettes ad Frivillighedens Vej, før er der ikke nogen Grund til at forsøge paa at anvende Ekspropriationsbestemmelser. Men skal der saadanne til, maa de selvfølgelig være fuldt overensstemmende med Grundlovens Bestemmelser derom.